

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2026-3-4>

УДК 330.341.1:332.1:339.92

JEL F33, O19

Б. І. Пшик

доктор економічних наук, професор, професор кафедри
фінансових технологій та консалтингу Львівського
національного університету імені Івана Франка, старший
науковий співробітник сектору транскордонного
співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень НАН
України імені М. І. Долишнього», м. Львів
e-mail: pshykb1978@ukr.net
ORCID ID: <https://doi.org/0000-0001-7930-0791>

СТРУКТУРНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ФОНДИ ЄС В СИСТЕМІ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

Досліджуються теоретико-методологічні засади функціонування структурних та інвестиційних фондів Європейського Союзу як ключовий інструмент фінансової підтримки міжнародного територіального співробітництва. Розкрито місце структурних та інвестиційних фондів у фінансовій архітектурі Європейського Союзу та обґрунтовано їхню визначальну роль у реалізації політики економічної, соціальної і територіальної згуртованості. Визначено особливості функціонування фондів у межах Багаторічної фінансової рамки ЄС на 2021-2027 рр., охарактеризовано основні фонди, напрями фінансування та можливості використання їх для розвитку територій. Систематизовано принципи функціонування структурних та інвестиційних фондів, які поділено на загальні та спеціальні. Розкрито зміст основних функцій фондів: перерозподільної, інвестиційно-інноваційної, стимулювальної, конвергенційної, соціальної, інституційної, контрольної та політичної. Обґрунтовано концептуальну послідовність дослідження структурних та інвестиційних фондів як механізму фінансової підтримки міжнародного територіального співробітництва, що охоплює теоретичний, аналітичний та прикладний етапи. Визначено перспективні напрями наукового аналізу, пов'язані з оцінюванням ефективності функціонування фондів, механізмами доступу України до їхніх ресурсів, адаптацією національної системи управління до вимог ЄС та використанням потенціалу фондів для післявоєнного відновлення.

Ключові слова: європейська інтеграція, механізми фінансової підтримки, міжнародне територіальне співробітництво, політика згуртованості, регіональний розвиток, структурні фонди, інвестиційні фонди.

Pshyk B. I. EU STRUCTURAL AND INVESTMENT FUNDS IN THE SYSTEM OF FINANCIAL SUPPORT MECHANISMS FOR INTERNATIONAL TERRITORIAL COOPERATION: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS

The article addresses the theoretical and methodological foundations of the functioning of EU Structural and Investment Funds as a key instrument of financial support for international territorial cooperation. It reveals their place within the EU financial architecture and substantiates their decisive role in implementing the EU policy on economic, social, and territorial cohesion. The specific features of the Funds' operation within the Multiannual Financial Framework for 2021-2027 are identified, while the main funds, areas of financing, and opportunities for their use in territorial development are characterized. The principles governing the operation of the Structural and Investment Funds are systematized and classified into general and specific principles. The general principles include systemicity, comprehensiveness, scientific and methodological validity, objectivity, purposefulness, development, regulatory certainty, and qualitative and quantitative determinacy. The specific principles are categorized into four groups: strategic principles (programming, concentration, coherence); financial principles (co-financing, fairness, additionality, and multi-channel resource provision); managerial principles (partnership, multi-level governance, and subsidiarity); and monitoring principles (control, transparency, and performance orientation). The article outlines the content of the Funds' main functions, including redistribution, investment and innovation, stimulation, convergence, the social function, the institutional function, control, and the political function. The author substantiates a conceptual sequence for studying the Structural and Investment Funds as a mechanism of financial support for international territorial cooperation, encompassing theoretical, analytical, and applied stages. The article argues that the theoretical and methodological basis for researching the Structural and Investment Funds should be based on a systems approach. Such an approach makes it possible to examine the activities of the Funds within the overall system of EU financial support mechanisms for territorial cooperation, assess the practice of their functioning, conduct a comparative analysis of European countries' experience in implementing EU policy objectives through cooperation with the Funds, and develop recommendations regarding access mechanisms, implementation directions, and prospects for Ukraine's use of these resources. The scientific study of these areas is an important prerequisite for enhancing the validity of decisions made by public authorities and regional governance institutions in the context of European integration processes, the post-war recovery of Ukraine's socio-economic potential, and ensuring the country's readiness for future access to and effective utilization of the resources of the EU Structural and Investment Funds. Promising directions identified for

further research include the assessment of fund effectiveness, mechanisms for Ukraine's access to their resources, adaptation of the national governance system to EU requirements, and the use of the Funds' potential for post-war recovery. The article concludes that the EU Structural and Investment Funds are among the most important financial instruments for supporting international territorial cooperation and regional development, while their further scientific investigation is of significant importance for shaping an effective policy of Ukraine's integration into the European financial and institutional space.

Keywords: *European integration, financial support mechanisms, international territorial cooperation, cohesion policy, regional development, structural funds, investment funds.*

Формулювання проблеми. Сучасні процеси глобалізації та регіоналізації обумовлюють необхідність формування ефективних механізмів фінансової підтримки процесів міжнародного територіального співробітництва. У межах Європейського Союзу ключову роль у цьому процесі відіграють структурні та інвестиційні фонди, які забезпечують реалізацію системної політики на рівні цього об'єднання загалом, спрямованої на формування цілісної моделі його соціального, економічного та інституційного розвитку. Однією з найважливіших складових цієї системної політики розвитку та ключовим механізмом інтеграції є політика згуртованості, у межах якої акумулюється понад 60% бюджету ЄС, що використовуються задля зменшення регіональних диспропорцій у соціально-економічному розвитку суверенних держав, які входять до його складу. У сучасних умовах ця політика дедалі більше використовується як вагомий механізм підтримки міжнародного територіального співробітництва.

Для України, яка перебуває на етапі євроінтеграції, особливого значення набуває досвід використання структурних та інвестиційних фондів ЄС, а також участь в інших механізмах фінансування. Залучення до цих механізмів створює передумови для модернізації регіональної політики та підвищення конкурентоспроможності територій. Водночас зростає потреба в теоретичному осмисленні функціонування структурних та інвестиційних фондів ЄС та методологічних підходів до дослідження участі зазначених інституцій у фінансуванні проектів міжнародного територіального співробітництва з огляду на євроінтеграційні перспективи України.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження проблематики ефективного функціонування інститутів ЄС перебуває в центрі уваги як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Дослідження новацій фінансової допомоги ЄС через структурні фонди здійснили у своїх працях І. Бегг [1] та Н. Лукач [2]. Р. Капелло, С. Чіаппей і К. Ленці приділяють увагу вивченню впливу політики згуртування ЄС на міжрегіональні відмінності розвитку за складних економічних умов [3]. Дж. Албанізе, В. Каррієрі зі співавторами аналізують вплив політики згуртування ЄС на валовий внутрішній продукт у програмний період 2007-2013 рр., розглядають вплив і вагу структурних фондів ЄС [4]. Роль структурних та інвестиційних фондів у формуванні регіональної політики ЄС досліджували І. З. Сторонянська та Л. Я. Бенюк [5], П. МакКан, А. Родрігес-Посе та інші науковці [6-9]. Основи функціонування СІФ, їхня характеристика, аналіз тенденцій функціонування, а також місце України у новому фінансовому плані Європи висвітлено в публікації [10]. Однак нові реалії

розвитку країн-членів ЄС, надання Україні статусу країни-кандидата в плані вступу до його складу потребують особливої уваги до функціонування структурних та інвестиційних фондів ЄС та їхньої ролі в соціально-економічному розвитку нашої держави як у теперішніх умовах воєнного стану, так і за умови набуття повноправного членства в ЄС.

Метою статті є розвиток теоретико-методологічних засад і формування напрямів для дослідження структурних та інвестиційних фондів ЄС як ключового інструменту фінансової підтримки міжнародного територіального співробітництва.

Основні результати дослідження. 23.06.2022 р. Європейська Рада надала Україні статус країни-кандидата до Європейського Союзу (ЄС), в якому для нашої держави відкриваються нові, кращі можливості, зокрема й у доступі та участі в механізмах фінансування проектів міжнародного територіального співробітництва, які раніше були недоступними. Це має визначальне значення для посилення стабільності, забезпечення сталого розвитку та розширення партнерської взаємодії за межами кордонів Європейського Союзу. Як стратегічний партнер ЄС Україна отримує можливість користуватися широким спектром фінансових інструментів, спрямованих на стимулювання економічного зростання, підтримку управлінських реформ, зміцнення суспільної стійкості, а в перспективі – на реалізацію завдань післявоєнного відновлення. Сьогодні такі фінансові інструменти є ефективною альтернативою грантовому фінансуванню та особливо доцільні для проектів, що передбачають отримання економічного ефекту у формі прибутку або заощаджених ресурсів, які можуть бути спрямовані на відшкодування вкладених коштів. Загалом фінансування з боку ЄС орієнтоване на підтримку ініціатив, що відповідають спільним європейським пріоритетам, забезпечуючи раціональне й відповідальне використання ресурсів для зміцнення політичної, економічної та соціальної згуртованості в межах Союзу.

Фінансова архітектура побудована на основі семирічних бюджетних періодів, що реалізуються через механізм Багаторічної фінансової рамки (Multiannual Financial Framework, MFF), яка визначає стратегічні орієнтири планування, розподілу та використання фінансових ресурсів у межах Союзу. Чинна фінансова рамка на 2021-2027 рр. є найбільш масштабною за всю історію ЄС, передбачаючи сукупний обсяг фінансування понад 1,8 трлн євро. Із цієї суми 1,074 трлн євро мобілізуються через механізми MFF, тоді як ще 750 млрд євро спрямовуються через інструмент Next Generation EU (NGEU), створений як тимчасовий фонд підтримки економічного відновлення та доповнення до основного бюджету Союзу. Запровадження NGEU

стало важливим етапом розвитку фінансової архітектури ЄС, оскільки цей інструмент був розроблений для мінімізації економічних і соціальних наслідків пандемії COVID-19. У структурі його ресурсів 390 млрд євро передбачено у формі грантової підтримки, а 360 млрд євро надаються державам-членам у вигляді кредитних ресурсів [13, с. 8-9].

Центральне місце в структурі інструменту NGEU посідає Фонд відновлення та стійкості (Recovery and Resilience Facility, RRF), який забезпечує фінансову підтримку проведення структурних реформ і реалізації стратегічних інвестиційних проєктів, спрямованих на відновлення економічного зростання та зміцнення економічної стійкості держав-членів ЄС. Формування ресурсної бази RRF здійснюється шляхом залучення коштів на міжнародних ринках капіталу через емісію та розміщення боргових цінних паперів від імені Європейського Союзу. Залучені фінансові ресурси надаються державам-членам для впровадження реформ

та здійснення інвестицій, орієнтованих на підвищення рівня стійкості й адаптивності національних економік, підтримку цілей сталого розвитку, а також реалізацію «зеленого» та цифрового переходів. Такі заходи спрямовані на подолання сучасних соціально-економічних викликів, що постали перед країнами-членами ЄС, і водночас сприяють виконанню рекомендацій щодо координації економічної та соціальної політики відповідно до стратегічних пріоритетів Союзу. Водночас RRF відіграє важливу роль у реалізації плану REPowerEU, розробленого Єврокомісією як відповідь на соціально-економічні наслідки та енергетичні потрясіння, спричинені військовою агресією Росії проти України.

Отже, у межах MFF фінансові ресурси розподіляються між різними конкретними фінансовими програмами та механізмами, які підтримують соціальні, економічні, екологічні та безпекові цілі (рис. 1).

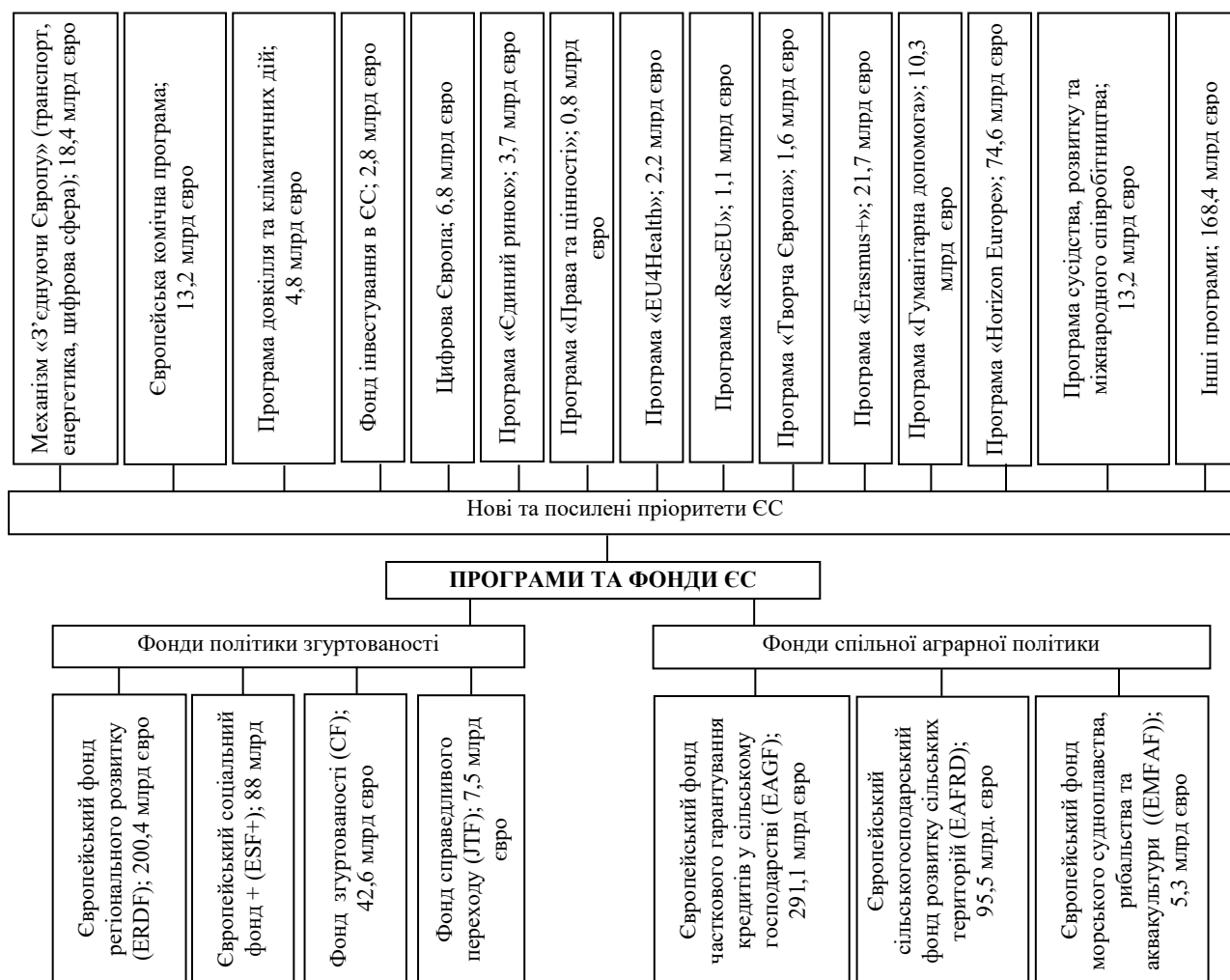

Рис. 1. Обсяги фінансування в розрізі фондів і програм, що виділяються в межах Багаторічної фінансової рамки ЄС на період з 2021 по 2027 роки³

Джерело: складено на основі даних [2; 3; 11; 13].

³Стосовно програм Horizon Europe, EU4Health, Erasmus+, «Гуманітарна допомога» додатково виділяється 500 млн євро з 2,5 млрд євро – перерозподіл з маржі, погоджений з Європарламентом. У системі бюджетування ЄС маржа (margin) означає вільний фінансовий резерв у межах MFF, що визначається як різниця між максимально можливими (ceiling) та фактичними видатками. Перерозподіл вільної маржі між різними фондами та програмами відбувається з огляду на виникнення нових потреб, ініціюється ЄК та затверджуються Європарламентом під час бюджетних переговорів [11].

Звідси видно, що 32% загального обсягу фінансування (або 343,6 млрд євро) виділено на реалізацію низки програм, у межах яких фінансуються цільові витрати, що здійснюються в межах проєктів міжнародного територіального співробітництва, реалізації інновацій у різних сферах суспільного життя, сприяння сталому розвитку країн-членів, а також вирішення ключових завдань, окреслених з огляду на нові та посилені пріоритети ЄС.

Наприклад, програма «Еразмус+» функціонує задля сприяння мобільності та співпраці у сфері освіти і професійної підготовки, залучення молоді та спорту. Натомість програма «Horizon Europe» охоплює сферу досліджень та інновацій, спрямована на розв'язання глобальних проблем і сприяння науковому прогресу. Підтримка заходів щодо захисту довкілля та клімату відповідно до Європейського зеленого курсу фінансується в межах програми «LIFE». Програма «Цифрова Європа» створена для фінансування заходів із цифрової трансформації для підвищення технологічної конкурентоспроможності, а програма «EU4Health» зміцнює стійкість громадської охорони здоров'я. Також діє низка спеціалізованих програм, зокрема: «Creative Europe» (підтримка сфери культури), «Justice» (співробітництво в судовій сфері), «Fiscalis i Customs» (ефективне оподаткування та митне адміністрування на всій території Союзу) [13, с. 10].

Однак найбільша частка загального обсягу фінансових ресурсів, виділеного в межах Багаторічної фінансової рамки ЄС на період з 2021 по 2027 роки, припадає на структурні та інвестиційні фонди (СІФ) – 68%, що становить 730,4 млрд євро в грошовому еквіваленті. В офіційній термінології ЄС ці фонди розглядаються як єдина система фінансових інструментів, які належать до основних механізмів реалізації політики економічної, соціальної та територіальної згуртованості ЄС, а також забезпечення фінансування пріоритетних секторних інвестицій. Діяльність цих фондів спрямована на скорочення міжрегіональних диспропорцій у розвитку, підтримку менш розвинутих територій, зміцнення конкурентоспроможності національних економік та поглиблення інтеграційних процесів у межах Європейської Спільноти. Основним призначенням СІФ є фінансування програм, проєктів та ініціатив, що реалізують цілі й завдання визначених політик ЄС. Водночас важливою умовою надання фінансової підтримки є її орієнтація насамперед на досягнення суспільно значущих результатів, а не отримання приватної вигоди. Зокрема, ресурси фондів спрямовуються на забезпечення екологічної стійкості, підтримку «зеленого» та цифрового переходів, розвиток сільських і прибережних територій, розширення соціальної інклюзії та зайнятості населення, а також модернізацію інфраструктури, освітньої сфери та інших напрямів, що сприяють сталому розвитку ЄС.

СІФ є інструментами фінансування регіональної політики ЄС, дія яких спрямована на зменшення розриву в розвитку між різними країнами і регіонами ЄС та забезпечення згуртування в економічній та соціальній сферах. Ці фонди створені для того, щоб допомагати органам центральної влади країн, а також

органам регіональної влади та місцевого самоврядування слаборозвинутих регіонів і територій у вирішенні найважливіших соціально-економічних проблем [1, с. 4]. Кошти СІФ спрямовуються до тих секторів економіки та регіонів, які без фінансової допомоги не можуть досягти середнього рівня економічного розвитку на рівні ЄС. Основні напрями, на які спрямована діяльність СІФ: обмін досвідом і міждержавна кооперація у сфері формування і реалізації соціальної політики, подолання викликів та вирішення проблем у соціальній сфері; створення інновацій та сучасних методів для подолання соціальних проблем у державах-членах ЄС; реалізація різних за величиною проєктів, спрямованих на поліпшення соціально-економічної ситуації в європейських країнах; продовження актуальних і вагомих проєктів, яким бракує фінансування без підтримки СІФ [3; 4].

Оскільки СІФ функціонують задля зменшення диспропорцій та нерівності в економічному розвитку різних європейських регіонів, більша частина фінансової підтримки спрямовуються менш розвинутих в економічному плані державам, однак можливість отримати фінансування від СІФ зберігається за усіма країнами-членами ЄС, а в окремих випадках межах СІФ передбачені окремі програми для країн-кандидатів до вступу в ЄС. Саме тому для багатьох європейських країн, особливо тих, які потребують кардинальних реформ у сфері реформування державного сектору та соціальної політики, СІФ можуть бути ключовим джерелом інвестиційної підтримки зазначених трансформаційних змін [6, с. 137].

Діяльність СІФ здійснюється на базі такого підходу, як спільне управління⁴, що передбачає партнерство між Єврокомісією (ЕК) та національними органами, у межах якого останні здійснюють відбір та управління проєктами розвитку, а ЕК – належну реалізацію їх у межах сформованих обсягів фінансування, частка яких сягає понад 70% фінансових ресурсів ЄС, спрямованих на підтримку широкого спектра цільових фондів і програм, адресованих конкретним секторам і цільовим групам. Оскільки СІФ функціонують у системі взаємодії між ЕК і державами-членами на засадах спільного управління, це передбачає не лише надання фінансових ресурсів, а й спільну відповідальність за результати профінансованих проєктів і програм.

⁴ Окрім спільного управління фінансовими ресурсами, в ЄС застосовується ще два підходи – пряме та непряме управління. Пряме управління передбачає повну відповідальність ЕК за процесом фінансування та здійснення моніторингових функцій за розподілом і використанням коштів у межах кожної стадії та етапу проєктного циклу, починаючи з моменту оголошення конкурсу до завершення проєкту. Найбільш яскравим прикладом практики прямого управління є робота Фонду відновлення та стійкості (RRF). Непряме управління здійснюється на основі передання третім сторонам функцій управління програмами та проєктами переважно у сферах гуманітарної підтримки та міжнародного розвитку, зокрема національним органам влади та міжнародним організаціям [7; 8].

Характерною особливістю системи фондів ЄС є диференціація їхньої діяльності за окремими тематичними напрямками, що забезпечує гнучкість застосування фінансових інструментів та можливість адаптації їх до специфічних потреб окремих держав і регіонів, у межах яких реалізуються відповідні програми та проекти. Тематичне охоплення фондів є досить широким і передбачає вирішення економічних, соціальних, екологічних і безпекових завдань – від підтримки інновацій та цифрової трансформації до розвитку сільських територій та впровадження принципів «зеленої» модернізації економіки. Водночас функціонування їх підпорядковується досягненню п'яти стратегічних цілей Європейського Союзу: розвитку розумної економіки, забезпечення кліматичної нейтральності, посилення інфраструктурної взаємопов'язаності, зміцнення соціальної згуртованості та підтримки розвитку місцевих громад [10].

Для отримання фінансової підтримки з боку структурних та інвестиційних фондів держави повинні розробляти та подавати комплексні плани відновлення і стійкості, в яких визначаються провідні напрями реформування, інвестиційні пріоритети та механізми досягнення довгострокового сталого зростання. Такі документи слугують основою для залучення ресурсів на реалізацію структурних реформ, стратегічних інвестиційних проектів, а також заходів, спрямованих на відновлення та підвищення стійкості економіки.

Важливе місце в системі фінансової підтримки ЄС посідають фонди політики згуртованості, до яких належать Європейський фонд регіонального розвитку, Європейський соціальний фонд+ та Фонд згуртованості. Їхня діяльність спрямована на скорочення соціально-економічних диспропорцій між регіонами та посилення економічної, соціальної і територіальної єдності спільноти. Окреме значення має Фонд справедливого переходу, створений для підтримки територій, які здійснюють трансформацію економіки в напрямі низьковуглецевого розвитку та декарбонізації. Значний сегмент фінансових інструментів ЄС пов'язаний із реалізацією Спільної аграрної та морської політики. Зокрема, Європейський фонд морського судноплавства, рибальства та аквакультури забезпечує фінансування заходів зі сталого використання морських ресурсів, розвитку рибальської галузі та підтримки прибережних громад. Водночас Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій та Європейський фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві сприяють модернізації аграрного сектору, підвищенню конкурентоспроможності сільського господарства та сталому розвитку сільських територій держав-членів ЄС [10, с. 10; 11]. Більш детальну характеристику структурних та інвестиційних фондів ЄС наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Узагальнена характеристика структурних та інвестиційних фондів ЄС

Назва фонду	Відповідність політиці ЄС	Бюджет, млрд євро	Напрями фінансування	Можливості для України		
				До вступу до ЄС	Після вступу до ЄС	Обсяг коштів (після вступу), млрд грн
Європейський фонд регіонального розвитку	Політика згуртованості	226	Регіональний розвиток, інновації, цифровізація, підтримка МСП, інфраструктури	Доступ переважно через програми транскордонного та міжрегіонального співробітництва Interreg	Повний доступ до фінансування регіонального розвитку, модернізації інфраструктури, інновацій та підтримки бізнесу	15-25
Європейський соціальний фонд плюс	Політика згуртованості	99	Зайнятість, освіта, професійна підготовка, соціальна інклюзія, подолання бідності, розвиток людського капіталу	Немає можливості отримувати фінансування до вступу до ЄС	Отримання коштів на реформу служб зайнятості, створення системи life long learning, інтеграцію ветеранів і ВПО у ринок праці, розширення доступу до соціальних послуг і підтримку місцевих ініціатив у сфері охорони здоров'я та соціального захисту	2
Фонд згуртованості	Політика згуртованості	48	Транспортна інфраструктура, екологічні проекти, енергозбереження, розвиток мереж	Немає доступу до фінансування до вступу до ЄС	Модернізація транспортних коридорів до ЄС, екологічна реконструкція, розвиток логістики та енергетичної інфраструктури	4-5
Фонд справедливого переходу	Політика згуртованості	19	Декарбонізація економіки, підтримка регіонів, залежних від викопного палива, перекваліфікація працівників, зелений перехід	Опосередкований доступ через окремі програми Європейського зеленого курсу та підтримки енергетичного переходу	Трансформація вугільних регіонів України, підтримка енергетичного переходу, створення нових робочих місць	0,5-1
Фонд розвитку сільських територій	Спільна аграрна політика	95	Підтримка сільського господарства, розвиток сільських територій, агроекологічні заходи, продовольча безпека	Опосередкований доступ за умови реалізації проектів спільно із третіми країнами	Розвиток сільських громад, модернізація агровиробництва, упровадження стандартів ЄС в сільському господарстві	3-4
Європейський Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві	Спільна аграрна політика	291,1	Гарантування кредитів фермерським господарствам, полегшення доступу до фінансування, підтримка інвестицій, модернізація виробництва	Немає прямого доступу до фінансування до вступу до ЄС	Фінансування малих і середніх фермерських господарств, фермерів у районах з природними обмеженнями та проектів зі стабілізації сільськогосподарських ринків	
Фонд морського, рибного господарства і аквакультури	Спільна політика щодо рибальства	6	Рибне господарство, аквакультура, морська економіка	Немає прямого доступу до фінансування до вступу до ЄС	Сприяння сталому рибальству, дослідженням та інноваціям у сфері аквакультури та управління морськими ресурсами, підвищення стійкості прибережних громад	0,15-0,25

Джерело: складено на основі опрацювання джерел [2; 3; 5; 10-13].

Варто наголосити, що європейські структурні та інвестиційні фонди (ЄСІФ) не покликані замінювати національну, регіональну чи місцеву інвестиційну політику. Основне призначення їх полягає у підтримці реалізації стратегічних цілей розвитку та реформ у країнах-членах Європейського Союзу на засадах співфінансування.

Особливістю механізму функціонування СІФ є те, що фінансова підтримка надається переважно у формі відшкодування вже здійснених витрат за проектами, а не шляхом попереднього фінансування їх. Тому обов'язковою умовою отримання коштів є наявність відповідного фінансового забезпечення з інших джерел, зокрема завдяки ресурсам національних, регіональних або місцевих органів влади, а також приватного сектору.

Такий підхід сприяє підвищенню відповідальності учасників проєктів за ефективне використання залучених ресурсів і забезпечує мультиплікативний ефект інвестицій. Отже, ЄСІФ є головним фінансовим механізмом реалізації політики згуртованості Європейського Союзу, спрямованої на скорочення соціально-економічних диспропорцій між регіонами, зміцнення економічної інтеграції та забезпечення збалансованого територіального розвитку.

Незаперечним є той факт, що будь-які дії щодо визначення перспективних напрямів розвитку СІФ тільки в тому разі дадуть позитивні результати, якщо ґрунтуватимуться на відповідній методологічній базі. Тому важливою проблемою залишається обґрунтування методологічних засад щодо функціонування ЄСІФ відповідно до цілей, задля реалізації яких зазначені фонди створені, а також інтересів еко-

номічних суб'єктів, які реалізуються завдяки коштам ЄСІФ, умов та обмежень у розподілі і використанні коштів, які слід обов'язково брати до уваги.

Загалом під принципом розуміють вихідне положення будь-якої наукової системи. Інші джерела трактують принцип як «керівне положення у будь-якій діяльності», «вихідну ідею» чи «основне правило поведінки». Отже, виходячи з наведених вище позицій, принципи функціонування ЄСІФ можна розглядати в якості вихідних положень та базових правил, згідно яких відбувається їх планування, формування, розподіл та використання фінансових ресурсів, а також контроль за цими процесами. Система таких принципів має бути покладена в основу теоретичного базису функціонування ЄСІФ. Ми виділяємо такі дві групи принципів: загальні і спеціальні (рис. 2, табл. 2).

Загальні принципи єдині як для фінансової політики ЄС, що реалізується на метарівні рівні, так і для політики на рівні конкретної країни-члена ЄС. Оскільки для фінансової політики і на рівні ЄС, і на рівні країн-членів характерними є такі ознаки, як комплексність, спрямованість на отримання конкретного результату, доцільним буде виділення загальних принципів (принципів вищого рівня), до яких відносимо принципи системності, комплексності, наукової та методологічної обґрунтованості, об'єктивності, цілеспрямованості, розвитку, регламентованості, а також принцип кількісної та якісної визначеності. Спеціальні принципи функціонування ЄСІФ умовно поділяємо на чотири підгрупи – стратегічні, фінансові, управлінські та моніторингові.

Рис. 2. Принципи функціонування СІФ

Джерело: складено автором.

Принципи функціонування структурних та інвестиційних фондів

Назва принципу	Характеристика принципів
1. Загальні принципи	
Принцип системності	Наявність системоутворювальних зв'язків, які впливають на формування структури й організацію СІФ як системи, забезпечуючи загальну впорядкованість і цілісність, взаємодію із зовнішнім і внутрішнім середовищем
Принцип комплексності	Характеризує дослідження причинно-наслідкових залежностей, комплексну оцінку вхідних параметрів, які проявляються у функціонуванні СІФ, їхню зміну та розвиток у просторі і часі
Принцип наукової та методологічної обґрунтованості	Використання останніх наукових досягнень, вітчизняного й зарубіжного досвіду в процесах формування, розподілу та використання фінансових ресурсів СІФ, а також здійснення контролю за цими процесами
Принцип об'єктивності	Обґрунтованість вихідних даних, які б дали змогу сформулювати уявлення про СІФ та ґрунтовно охарактеризувати середовище їхнього функціонування
Принцип розвитку	Наявність можливості постійного розвитку та динамізму системи СІФ, а також здатності генерувати в собі нові якості, що впливатимуть на її стійкість та ефективність
Принцип якісної та кількісної визначеності	Наявність сукупності кількісних і якісних характеристик СІФ у розрізі окремих періодів, що дає змогу надалі чіткіше забезпечити параметри їхнього розвитку в якісному відношенні
Принцип регламентованості	Функціонування СІФ на основі чітко визначених правових норм і процедур, закріплених у регламентах ЄС, що забезпечує уніфікованість, прозорість і контроль використання їх
2. Спеціальні принципи	
<i>2.1. Стратегічні принципи</i>	
Принцип програмування	Фінансові ресурси розподіляються не в хаотичному порядку, а через інструменти стратегічного планування, на початку кожного 7-річного періоду (Бюджетної фінансової рамки)
Принцип концентрації	Виділені фінансові ресурси не розпорошуються, а спрямовуються на реалізацію проєктів у межах ключових напрямів і стратегічних цілей соціально-економічного розвитку
Принцип узгодженості	Узгодженість рішень у сфері формування, розподілу та використання коштів СІФ, виходячи зі змісту політик і цілей, законодавчих та програмних документів ЄС
<i>2.2. Фінансові принципи</i>	
Принцип співфінансування	Передбачається обов'язкова частка участі країн-бенефіціарів або національних інституцій у фінансуванні проєктів
Принцип додатковості	Кошти СІФ повинні доповнювати, але в жодному разі не замінювати видатки країн-членів ЄС
Принцип багатоканальності ресурсного забезпечення	Використання різноманітних джерел формування ресурсів СІФ (внесків країн-членів на основі ВНД; частини податків – ПДВ, податків на заробітну плату, митних зборів, інших обов'язкових платежів; запозичень ЄС на фінансових ринках; співфінансування від держав-членів; інших джерел)
Принцип справедливості	Розподіл фінансування від СІФ між країнами-членами відбувається на базі справедливого розподілу, в основу якого покладено низку об'єктивних індикаторів, застосовується чіткий підхід до розрахунку частки участі країн у фінансуванні проєктів
<i>2.3. Управлінські принципи</i>	
Принцип партнерства	Реалізується головним чином через співпрацю і чіткий розподіл обов'язків між країнами-членами та ЄС, а також підготовку операційних програм національними органами влади в партнерстві із широким колом стейкхолдерів
Принцип багаторівневого управління	Управління СІФ здійснюється на кількох рівнях: на рівні ЄС, а також національному, регіональному, місцевому рівнях
Принцип субсидіарності	Стратегічні рішення щодо функціонування ЄСІФ і розподілу коштів між країнами-членами приймаються на рівні ЄС, однак повсякденне впровадження відбувається на рівні національних або регіональних органів влади, які наділені відповідними повноваженнями
<i>2.4. Моніторингові принципи</i>	
Принцип контролю	Багаторівневий контроль за програмами і проєктами щодо цільового використання коштів та рівня досягнення цілей програми (внутрішній аудит, незалежна перевірка, аудит Єврокомісії та інші види контролю)
Принцип прозорості	Прозорі механізми добору, супроводу й оцінювання проєктів, публікацію інформації про отримувачів фінансування, стан реалізації програм, оприлюднення інформації про отримані результати
Принцип результативності	Управління СІФ орієнтоване на досягнення конкретних результатів, наявність рамки ефективності із чіткими індикаторами

Джерело: складено автором на основі даних [2; 5; 7; 8; 10-13].

Загалом принципи функціонування ЄСІФ формують цілісну методологічну та інституційну основу їхнього функціонування, забезпечуючи ефективне, цільове та прозоре використання фінансових ресурсів. Сукупність їх відображає поєднання стратегічного планування, фінансової відповідальності, багаторівневого управління та ретельного контролю. Саме комплексна реалізація

цих принципів дає змогу досягати головної мети політики згуртованості ЄС – зменшення соціально-економічних диспропорцій та забезпечення сталого розвитку регіонів. Водночас імплементація їх є визначальним орієнтиром для країн-кандидатів, зокрема України, під час інтеграції до європейського фінансового простору.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Як відомо, сутність будь-якої економічної категорії чи поняття, зокрема й СІФ, а також визначення їхнього місця та ролі, яку вони відіграють у фінансовій, економічній і політичній системі ЄС та розвитку національних економік і окремих територій, найбільш повно розкривається в їхніх функціях – основних формах прояву їхнього економічного, соціального, інституційного та політичного впливу, що відбувається під час формування, розподілу та використання фінансових ресурсів ЄС. Саме функції СІФ відображають їхню роль як багаторівневого інструменту наднаціонального управління, спрямованого на забезпечення територіальної конвергенції, структурної трансформації та інвестиційного розвитку економік країн-членів, узгодження національних політик із стратегічними цілями та пріоритетами ЄС. Завдяки функціям СІФ здійснюється трансформація фінансових потоків у

соціально-економічні результати та системні зміни, що забезпечують відтворення інтеграційної моделі розвитку ЄС, забезпечення сталого розвитку та поглиблення європейської інтеграції.

СІФ виконують комплекс взаємопов'язаних функцій, які забезпечують реалізацію політики економічної, соціальної та територіальної згуртованості. Ці функції мають системний характер і проявляються як на наднаціональному рівні (рівні ЄС), так і на рівнях окремих держав і регіонів. Розкриємо більш детально їхній зміст у табл. 3. Отже, функції СІФ охоплюють широкий спектр економічних, соціальних, інституційних і стратегічних процесів, через які відбувається трансформація фінансових потоків у соціально-економічні результати та системні зміни, що забезпечують відтворення інтеграційної моделі розвитку ЄС.

Таблиця 3

Функції структурних та інвестиційних фондів ЄС

Назва функції	Зміст функції
Перерозподільна	Перерозподіл сформованих фінансових ресурсів, переважна частина яких надходить від більш розвинутих країн-членів ЄС, з подальшим спрямуванням їх на реалізацію проєктів і програм менш розвинутих країн та регіонів
Інвестиційно-інноваційна	Спрямування коштів СІФ на фінансування проєктів, наслідком яких є довгострокові структурні зміни у ключових секторах економіки регіонів і розвиток інновацій
Стимулювальна	Рішення щодо спрямування ресурсів ЄСІФ є своєрідними стимулами для активізації економічної діяльності та розвитку підприємництва у національних економіках тих держав, які отримують фінансування із зазначеного джерела
Конвергенційна (вирівнювальна)	Скорочення диспропорцій між регіонами, підтримка менш розвинених територій та посилення інтеграційної єдності Європи
Соціальна	Фінансова підтримка соціальних програм і проєктів з розвитку людського капіталу, а отже, сприяння підвищенню рівня соціальної інтеграції
Інституційна	Формування та розвиток ефективних систем управління на національному й регіональному рівнях, установа єдиних правил і стандартів використання фінансових ресурсів
Контрольна	Проведення контролю задля запобігання фінансовим порушенням, забезпечення прозорості і підзвітності у використанні коштів, а також підтримання довіри до системи СІФ, завдяки чому забезпечується законне, прозоре та ефективне використання коштів
Політична	Трансфер і впровадження політики ЄС на національному і регіональному рівнях, забезпечення реалізації стратегічних пріоритетів ЄС та зміцнення політичної єдності між державами-членами

Джерело: складено автором на основі даних [10-13].

Комплексна реалізація відповідних функцій забезпечує не лише фінансування розвитку, але й трансформацію економічних систем, підвищення якості управління та зміцнення інтеграційних процесів у ЄС, а також його єдність і стабільність функціонування. Для країн-кандидатів, зокрема й України, усі ці функції мають особливе значення, оскільки доступ до СІФ супроводжується необхідністю адаптації внутрішньої політики до європейських стандартів, що фактично прискорює процес інтеграції до ЄС.

Логіка вивчення структурних та інвестиційних фондів як інструментів фінансової підтримки міжнародного територіального співробітництва відображається у пропонованій нами послідовності дослідження (рис. 3). На першому етапі слід розробити теоретичні засади функціонування СІФ у системі механізмів фінансової підтримки територіального співробітництва з боку ЄС. У межах окресленого етапу необхідно сформувати теоретичний базис функціонування СІФ, а саме розкрити їхню сутність, принципи функціонування, а

також висвітлити особливості їхнього функціонування та управління ними.

Доцільним видається дослідити ще такі напрями, як трансформація ролі СІФ у забезпеченні територіальної згуртованості, а також вимоги та можливості доступу країн-членів ЄС до коштів СІФ для фінансування та реалізації програм територіального співробітництва в межах ЄС.

Другий етап дослідження передбачає здійснення аналізу практики функціонування СІФ в частині їхньої фінансової архітектури, особливостей інвестиційної політики, динаміки й стану освоєння фінансових ресурсів у розрізі окремих фондів і країн-членів ЄС. Важливим у межах другого етапу буде дослідження механізмів менеджменту та системи прийняття рішень стосовно отримання та використання країнами коштів СІФ.

У межах третього етапу передбачено здійснити обґрунтування рекомендацій щодо механізмів доступу, напрямів імплементації та перспектив використання Україною коштів СІФ. Це передбачає дослідження низки питань, пов'язаних із визначенням

перспектив доступу України до коштів СІФ до і після вступу до ЄС, адаптацією вітчизняної специфіку управління до вимог ЄС, формування інституційної інфраструктури управління фондами, оцінювання

потенційних обсягів і напрямів використання ресурсів фондів в Україні на реалізацію програм міжнародного територіального співробітництва.

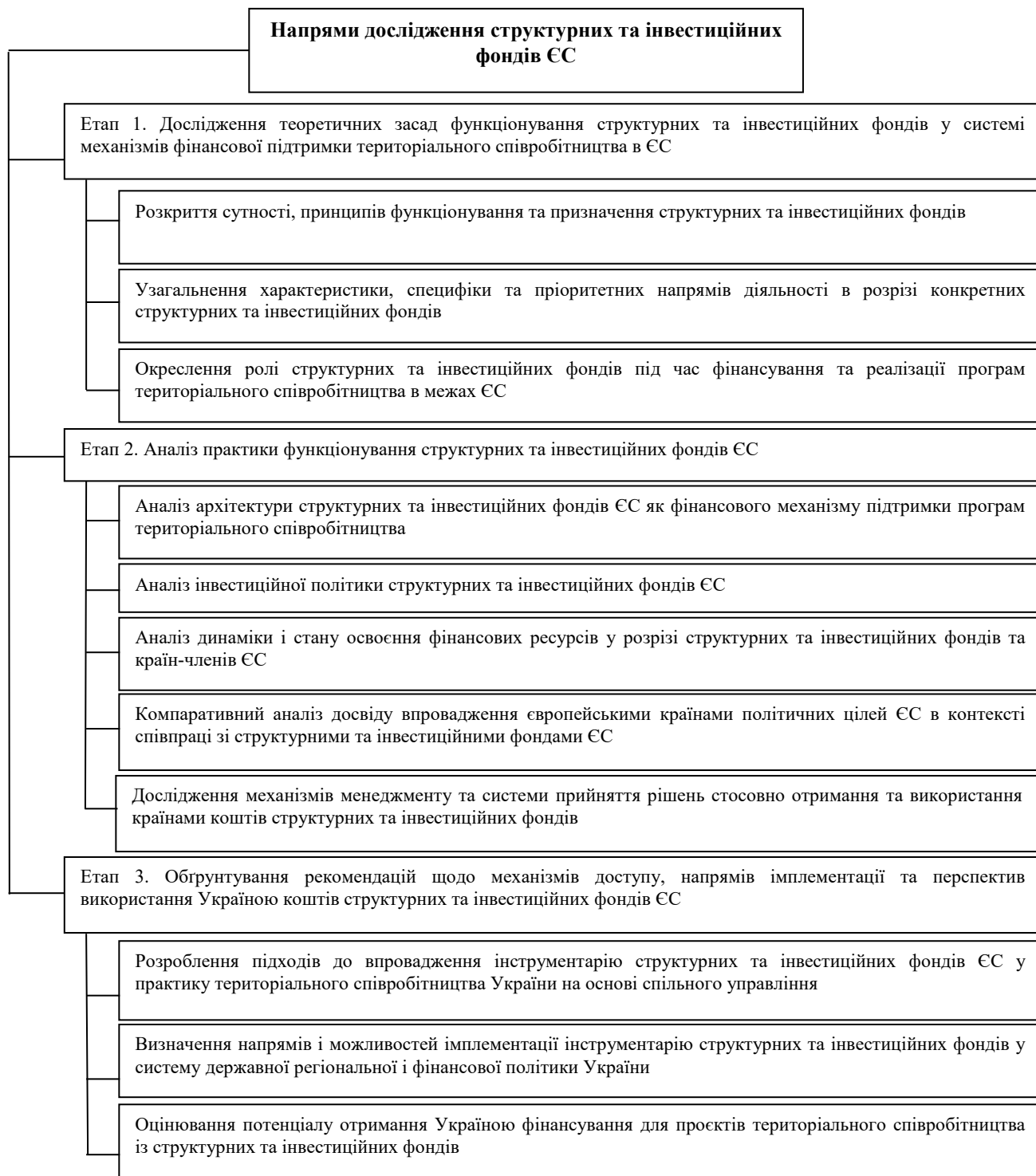

Рис. 3. Основні напрями дослідження структурних інвестиційних фондів ЄС як інструментів фінансової підтримки міжнародного територіального співробітництва

Джерело: складено автором.

Окремим блоком питань, які потребують ретельного вивчення, є роль СІФ у процесах післявоєнного відновлення України, досвід політики згуртованості та інших політик ЄС для відбудови територій, механізми інтеграції фондів у систему відновлення інфраструктури, фінансування проєктів

регіональної стійкості та безпеки, формування ефективних моделей залучення міжнародних партнерів до відновлення громад.

Дослідження цих напрямів матиме вагомe значення для прийняття і реалізації рішень органами державної і регіональної влади в контексті

євроінтеграції України, післявоєнного відновлення та забезпечення майбутнього доступу до ресурсів СІФ.

Висновки. Структурні та інвестиційні фонди є ключовим фінансовим механізмом реалізації політики економічної, соціальної та територіальної згуртованості Європейського Союзу. Функціонування цих фондів підпорядковане стратегічним цілям ЄС, які спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки, підтримку зеленого переходу, розвиток інфраструктури, посилення соціальної інтеграції та забезпечення збалансованого територіального розвитку. Хоча кожний фонд має чітко визначену функціональну спеціалізацію та забезпечує фінансування конкретних напрямів розвитку, проте спільною рисою функціонування усіх фондів є орієнтація на досягнення довгострокових стратегічних пріоритетів ЄС, застосування принципу співфінансування, системи спільного управління між Єврокомісією та державами-членами, а також використання механізмів моніторингу, аудиту та оцінювання результативності фінансованих проєктів. Такий підхід забезпечує узгодженість інвестиційної діяльності із цілями європейської політики та підвищує ефективність використання фінансових ресурсів.

В основу дослідження СІФ має бути покладена відповідна система загальних і специфічних принципів, завдяки якій формується цілісна методологічна та інституційна основа їхнього функціонування, а також забезпечується цільове, прозоре та ефективне використання фінансових ресурсів. Нами виділено такі загальні принципи: системності, комплексності, наукової та методологічної обґрунтованості, об'єктивності, цілеспрямованості, розвитку, регламентованості, кількісної та якісної визначеності. Окрім загальних, виокремлено низку специфічних принципів: стратегічні (програмування, концентрації, узгодженості); фінансові (співфінансування, справедливості, додатковості, багатоканальності ресурсів); управлінські (партнерства, багаторівневості управління, субсидіарності); моніторингові (контролю, прозорості, результативності).

Через реалізацію своїх функцій ЄСІФ є ефективним фінансовим механізмом багаторівневого наднаціонального врядування, покликаним забезпечувати територіальну конвергенцію, підтримувати структурну модернізацію та інвестиційну активність економік країн-членів, а також сприяти гармонізації національних політик із ключовими стратегічними орієнтирами та пріоритетами Європейського Союзу.

Теоретико-методологічну основу дослідження СІФ слід формувати на принципах системного підходу, які дають змогу: вивчати діяльність структурних та інвестиційних фондів у системі механізмів фінансової підтримки територіального співробітництва з боку ЄС; оцінювати практику функціонування СІФ та проводити компаративний аналіз досвіду впровадження європейськими країнами політичних цілей ЄС в контексті співпраці з фондами ЄС; здійснювати обґрунтування рекомендацій щодо механізмів доступу, напрямів імплементації та

перспектив використання Україною їхніх коштів. Наукове опрацювання цих напрямів є важливою передумовою підвищення обґрунтованості рішень органів державної влади та регіонального управління в контексті євроінтеграційних процесів, повоєнного відновлення соціально-економічного потенціалу України та забезпечення її готовності до майбутнього доступу й ефективного залучення ресурсів структурних та інвестиційних фондів ЄС.

Після набуття членства в Європейському Союзі Україна потенційно зможе стати одним з найбільших отримувачів підтримки з боку СІФ. Найбільші перспективи пов'язані з фінансуванням проєктів регіонального розвитку, модернізації транспортної та комунальної інфраструктури, розвитку людського капіталу, трансформації вуглецево-інтенсивних регіонів, модернізації аграрного сектору та відновлення морської економіки. Сукупний потенційний обсяг фінансової підтримки може становити десятки мільярдів євро в межах багаторічних фінансових рамок ЄС. Тому в перспективі СІФ можуть стати важливим фінансовим механізмом майбутньої економічної інтеграції України до ЄС, здатним забезпечити ресурсну основу для повоєнного відновлення, структурної модернізації національної економіки та досягнення європейських стандартів розвитку.

Список використаних джерел

1. Begg I. *Innovative Directions for EU Cohesion Policy after 2020*. CESifo Forum. 2018. Vol. 19(1). Pp. 3-9. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/181195/1/cesifo-forum-v19-y2018-il-p03-09.pdf>
2. Лукач Н. М. *Європейська політика згуртування в XXI ст.: орієнтири та досвід для України*. Політикус. 2021. № 5. С. 107-113. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-5.18>
3. Capello R., Ciappei S., Lenzi C. *EU Cohesion Policies and interregional inequalities in disruptive times*. European Urban and Regional Studies. 2024. Vol. 32(2). Pp. 124-145. DOI: <https://doi.org/10.1177/09697764241284416>
4. Albanese G., Carrieri V., Ferrara A. R., Speziali M. M. *Beyond GDP: assessing the impact of the 2007 – 13 EU Cohesion Policy*. Regional Studies. 2025. Vol. 59(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2024.2352532>
5. Сторонянська І. З., Беновська Л. Я. *Нова регіональна політика ЄС: особливості реалізації в контексті сучасних викликів та ризиків*. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2023. Вип. 1(159). С. 3-11. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-1-1>
6. Barca F., McCann P., Rodríguez-Pose A. *The Case for Regional Development Intervention: Place-Based versus Place-Neutral Approaches*. Journal of Regional Science. 2022. Vol. 52(1). Pp. 134-152. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9787.2011.00756.x>
7. McCann P. *The Regional and Urban Policy of the European Union: Cohesion, Results-Oriented and Smart Specialisation*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2021. 232 p.

8. Dijkstra L., Poelman H., Rodríguez-Pose A. *The Geography of EU Discontent and the Regional Development Trap*. Journal of Economic Geography. 2024. Vol. 100. Pp. 245-271. DOI: <https://doi.org/10.1080/00130095.2024.2337657>
9. Farole T., Rodríguez-Pose A., Storper M. *Human geography and the institutions that underlie economic growth*. Progress in Human Geography. 2010. Vol. 35(1). Pp. 35-80. DOI: <https://doi.org/10.1177/0309132510372005>
10. Маршалок Т., Маркуц Ю. *Структурні та інвестиційні фонди ЄС: посібник*. Київ: KSE, 2025. 78 с. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/12/Institute_CPFGE_Struktturni_fond_i_YES.pdf
11. *Довідник з інструментів фінансування ЄС*. Переклад з англ. German Corporation for International Cooperation (GIZ). Київ, 2025. 79 с.
12. Ливч Д., Шаїпова Ю., Костриба О. *Що таке структурні фонди ЄС та що про них потрібно знати українцям*. Європейська правда. 10.05.2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/05/10/7161350>
13. *Available budget of Cohesion Policy 2021-2027*. European Commission. [n.d.]. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/available-budget_en
14. *regional policy: implementation features in the context of modern challenges and risks*. Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine], 159(1), 3-11. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-1-1> [in Ukrainian].
15. Barca, F., McCann, P. & Rodríguez-Pose, A. (2022). *The Case for Regional Development Intervention: Place-Based versus Place-Neutral Approaches*. Journal of Regional Science, 52(1), 134-152. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9787.2011.00756.x>
16. McCann, P. (2021). *The Regional and Urban Policy of the European Union: Cohesion, Results-Oriented and Smart Specialisation*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
17. Dijkstra, L., Poelman, H. & Rodríguez-Pose, A. (2024). *The Geography of EU Discontent and the Regional Development Trap*. Journal of Economic Geography, 100, 245-271. <https://doi.org/10.1080/00130095.2024.2337657>
18. Farole, T., Rodríguez-Pose, A., & Storper M. (2010). *Human geography and the institutions that underlie economic growth*. Progress in Human Geography, 35(1), 35-80. <https://doi.org/10.1177/0309132510372005>
19. Marshalok, T. & Markuts, Yu. (2025). *Struktturni ta investysyni fondy YeS [EU Structural and Investment Funds]* (Textbook). Kyiv: KSE. https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/12/Institute_CPFGE_Struktturni_fond_i_YES.pdf [in Ukrainian].
20. German Corporation for International Cooperation (GIZ). *Dovidnyk z instrumentiv finansuvannya YeS [Handbook on EU Financing Instruments]* (Translation from English). (2025). Kyiv. [in Ukrainian].
21. Lyvch, D., Shaipova, Yu., & Kostribya, O. (2023, May 10). *Shcho take struktturni fondy YeS ta shcho pro nykh potribno znaty ukraintsyam [What are EU structural funds and what Ukrainians need to know about them]*. European Truth-UA. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/05/10/7161350> [in Ukrainian].
22. European Commission. (2020). *Available budget of Cohesion Policy 2021-2027*. https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/available-budget_en

References

1. Begg, I. (2018). *Innovative Directions for EU Cohesion Policy after 2020*. CESifo Forum, 19(1), 3-9. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/181195/1/cesifo-forum-v19-y2018-i1-p03-09.pdf>
2. Lukach, N. M. (2021). *Yevropeys'ka polityka zhurtuvannya v XXI stolitti: oriyentyry ta dosvid dlya Ukrayiny [European cohesion policy in the 21st century: orientations and experience for Ukraine]*. Politykus, 5, 107-113. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-5.18> [in Ukrainian].
3. Capello, R., Ciappei, S. & Lenzi C. (2024). *EU Cohesion Policies and interregional inequalities in disruptive times*. European Urban and Regional Studies, 32(2), 124-145. <https://doi.org/10.1177/09697764241284416>
4. Albanese, G., Carrieri, V., Ferrara, A. R. & Speziali, M. M. (2024). *Beyond GDP: assessing the impact of the 2007 – 13 EU Cohesion Policy*. Regional Studies, 59(1). <https://doi.org/10.1080/00343404.2024.2352532>
5. Storonyanska, I. Z., & Benovska, L. Ya. (2023). *Nova rehional'na polityka YeS: osoblyvosti realizatsiyi v konteksti suchasnykh vyklykiv ta ryzykiv [The new EU*

Надійшло 27.08.2026 р.
Прийнято до друку 08.09.2026 р.
Опубліковано 30.09.2026 р.